

Socialförsäkringsutskottets betänkande

1976/77:24

med anledning av motioner om vissa delpensionsfrågor m. m.

Motionerna

1976/77:96 av herr Persson i Karlstad m. fl. (s) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär ändring av nuvarande regler så att delpension kan utgå till arbetstagare som utför arbete under 6 månaders intervall,

1976/77:252 av herr Gahrton (fp) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär en översyn av reduktionsreglerna för förtida uttag av ålderspension,

1976/77:461 av herr Sivert Andersson i Stockholm m. fl. (s) vari hemställs att riksdagen beslutar ge regeringen till känna att kompensationsnivån vid delpension bör höjas med hänsyn till inverkan av omständigheter så att den ger minst 90 % av tidigare inkomst,

1976/77:692 av herr Ringaby (m) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär prövning av frågan huruvida ersättning kan utgå i efterhand till försäkrade som uppburit men avbrutit förtida uttag av pensionen enligt lagen om allmän försäkring för den tid pensionsreduktionen varit högre än den reduktion som kan fastställas när den lagstadgade pensionsåldern inträder,

1976/77:693 av herr Ringaby (m) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär att, samtidigt som egenföretagarnas möjligheter att få delpension provas, även frågan om anställdas delpension i enlighet med motionens syfte behandlas,

1976/77:696 av herrar Strömberg i Botkyrka (fp) och Ekinge (fp) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär förslag om ändring av lagen om delpensionsförsäkring så att den omfattar även s. k. egenföretagare,

1976/77:698 av herr Werner m. fl. (vpk) vari hemställs att riksdagen beslutar

1. att hos regeringen hemställa om en kartläggning av vilka yrkesgrupper som är sysselsatta i så tungt och påfrestande arbete, och vilkas arbetsmiljö kännetecknas av så stora hälso- och olycksfallsrisker, att de bör åtnjuta en kollektiv tidigare pensionering med full pension, samt att förslag härom skyndsammast föreläggs riksdagen,

2. att de anställdas fackliga organisationer ges tolkningsföreträde vid avgörandet av vilka arbeten som skall komma i fråga som deltidsarbete i samband med delpension,

3. att, därest deltidsarbete inte kunnat ordnas, delpension likväl skall kunna beviljas, under förutsättning att den anställdes fackliga organisation ingivit framställan därom, och att inkomstbortfallet täcks med halv ersättning från A-kassa samt att A-kassan kompenseras för sådant uttag med statligt bidrag,

1976/77:1092 av fru Wigenfeldt m. fl. (c) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär förslag om ändring av reglerna för delpension så att kvalifikationstiden på 10 års pensionsgrundande inkomst av anställning förkortas i de fall den pensionssökande även haft pensionsgrundande inkomst som egenföretagare.

Gällande bestämmelser

Vid 1975 års riksmöte antog riksdagen en proposition med förslag till bestämmelser om ökade möjligheter till en rörlig pensionsålder (prop. 1975:97, SfU 1975:15, rskr 222). De nya bestämmelserna, som trädde i kraft den 1 juli 1976 eller samtidigt som den av riksdagen år 1974 beslutade sänkningen av den allmänna pensionsåldern från 67 till 65 års ålder, ger väsentligt ökade möjligheter att förlägga tidpunkten för pensioneringen till mellan 60 och 70 års ålder, dels inom den allmänna pensioneringens ram genom förtidspension och ett utbyggt system för förtida och uppskjutet uttag, dels genom en helt ny pensionsförsäkring för delpension i kombination med deltidsarbete.

Delpensionsförsäkring

Delpensionsförsäkringen gäller arbetstagare som trappar ned sitt förvärvsarbete inför övergången till hel ålderspension. För att ha rätt till delpension skall man som anställd ha haft pensionsgrundande inkomst inom ATP under minst 10 år efter 45 års ålder. Man skall dessutom uppfylla arbetsvillkoret inom arbetslöshetsförsäkringen eller för det kontanta arbetsmarknadsstödet, vilket innebär att man skall ha arbetat minst 5 av de senaste 12 månaderna. Pensionsnivån skall i princip utgöra 65 % av det inkomstbortfall som uppstår vid övergång till deltidsarbete. Den disponibla inkomsten vid övergång till delpension i förening med deltidsarbete kommer härigenom i normalfallen att motsvara mellan 85 och 90 % av den inkomst den försäkrade hade då han arbetade heltid. Delpensionen reducerar inte den ålderspension den försäkrade från 65 års ålder är berättigad till från folkpensioneringen och ATP och den är dessutom att anse som pensionsgrundande inkomst. Som ytterligare förutsättning för rätt till delpension gäller att man minskar ned arbetstiden till att motsvara i genomsnitt minst 17 timmar i veckan och att nedsättningen av arbetstiden inte understiger genomsnittligt 5 timmar i veckan.

Delpensionsförsäkringen administreras av riks-försäkringsverket och de

allmänna försäkringskassorna. Den finansieras genom en särskild socialförsäkringsavgift från arbetsgivarna. Denna utgör 0,25 % av samma avgiftsun-derlag som gäller för beräkning av socialförsäkringsavgifterna till sjukförsäk-ringen och folkpensioneringen och skall tillföras en särskild fond som förvaltas av riksförsäkringsverket.

Inom ramen för de i lagen angivna grunderna för delpensioneringen ankommer det på riksförsäkringsverket att meddela kompletterande tillämp-ningsföreskrifter. Verket skall därvid biträdas av en till verket knuten central pensionsdelegation.

Efter den 1 juli 1976 kan försäkrad, så snart han uppnått 60 års ålder, när han så önskar begära eller återkalla uttag av hel eller halv ålderspension. Förtida uttag kan ske tills den försäkrade fyller 65 år, och uttaget kan uppskjutas längst t. o. m. den månad då han fyller 70 år. Påslagsfaktorn vid uppskjutet uttag är 0,6 %, medan reduktionsfaktorn vid förtida uttag utgör 0,5 %. Reduktionsfaktorn gäller alla försäkrade som gjort förtida uttag. Om den försäkrade tar ut halv ålderspension i förskott kan han tillgodoräknas pensionspoäng för fortsatt förvärvsarbete fram till pensionsåldern och vill han fortsätta sitt förvärvsarbete efter fyllda 65 år med uppskjutet pensions-uttag fungerar sjukförsäkringen på i huvudsak samma sätt som före denna ålder. Utgångspunkt för beräkning av högsta antalet dagar för sjukpenning och ersättning för sjukhusvård är nämligen inte den allmänna pensionsåldern utan ingången av den månad varunder den försäkrade börjar åtnjuta hel ålderspension, dock senast den månad varunder den försäkrade fyller 70 år. Detta innebär att han har rätt till sjukpenning för det inkomstbortfall som uppkommer om han på grund av sjukdom inte kan fullgöra sitt förvärvsar-bete.

Tidigare riksdagsbehandling

I samband med behandlingen av propositionen 1975:97 angående rörlig pensionsålder m. m. behandlade utskottet en motion av delvis samma innebörd som motionen 693 av herr Ringaby. Därvid anförde utskottet bl. a.

Utskottet kan inte dela motionärernas uppfattning att möjligheterna att erhålla delpension skulle vara så begränsade enligt förslaget i propositionen. Delpensionen har tillkommit för att bereda arbetstagare i åldern mellan 60 och 65 år delpension i kombination med deltidsarbete. Utskottet finner det i likhet med departementschefen därför naturligt att knyta an pensionsrätten till ett antal anställningsår med pensionsgrundande inkomst. De 10 år som föreslås i propositionen innebär enligt utskottets mening en lämplig avväg-ning. Detsamma gäller de krav på minsta genomsnittliga veckoarbetstid och på nedsättning av sådan tid som ställs som villkor för rätt till delpension. Den återstående arbetstiden bör som departementschefen framhåller ligga på minst en sådan nivå att den medför rätt till sociala förmåner av olika slag och denna gräns är för arbetslöshetsstödets del 17 timmar i veckan. Utskottet vill

särskilt understryka att såväl nedsättningen av veckoarbetstiden som den återstående arbetstiden enligt förslaget avser genomsnittliga tider. Man torde alltså ha stora möjligheter att tillgodose individuella behov i fråga om nedtrappning av såväl heltids- som deltidslönen.

Delpension utgör som tidigare nämnts en nyhet i pensionssystemet. Departementschefen framhåller uttryckligen att kvalifikationsreglerna tillhör de bestämmelser som kan behöva justeras sedan närmare erfarenheter vunnits vid den praktiska tillämpningen. Det skall som tidigare nämnts ankomma på riksförsäkringsverket att, med biträde av den till verket knutna centrala pensionsdelegationen, vari som nämnts skall ingå representanter för arbetsmarknadens parter, följa upp verkningarna och erfarenheterna av den nya försäkringen och förslå erforderliga ändringar av bestämmelserna.

Vid behandlingen av propositionen 1975:97 hade utskottet också att pröva ett motionsyrkande om att reducering av förtida uttag av ålderspension skulle ske under motsvarande antal månader efter 65 års ålder som pensionen togs ut före denna ålder. Utskottet avstyrkte med riksdagens godkännande detta yrkande med motivering att en sådan reduktion – om den gjordes med tillämpning av gängse försäkringsmatematiska beräkningsmetoder – med nödvändighet skulle leda till att pensionen vid 65 års ålder sjönk till en nivå som kunde bli ytterligt låg. Om – vilket utskottet förutsatte – motionärerna menade att pensionen under den tid då "återbetalning" av det förtida uttaget skedde skulle underkastas en försäkringsmatematisk reduktion, kom detta således att innebära att pensionen vid pensionsåldersinträdet kunde bli mycket låg. Med hänsyn härtill och till att de nya bestämmelserna om förtida uttag gav den försäkrade möjlighet att när som helst återkalla eller uppskjuta uttag av såväl hel som halv ålderspension och därmed anpassa pensionens storlek efter det egna behovet vid varje särskild tidpunkt ansåg utskottet sig böra avstyrka bifall till motionen.

Frågan om en generell sänkning av pensionsåldern för vissa yrkesgrupper med särskilt pressande arbete har under en följd av år prövats av riksdagen. Därvid har riksdagen uttalat (jfr 2LU 1969:20, SfU 1973:2, 1974:32 och 1975:15) att det knappast kan anses rimligt att i en allmän pensionslagstiftning prioritera hela yrkesgrupper med utgångspunkt i att gruppen har ett särskilt hårt eller pressande arbete, eftersom det knappast är sannolikt att påfrestningarna drabbar så generellt att en särskild lagstiftning är motiverad. Av överläggningar som pensionskommittén hade med specialister inom arbetsmedicin och åldersforskning – resultatet av dessa överläggningar har redovisats i kommitténs delbetänkande Rörig pensionsålder (SOU 1975:10) – framgår bl. a. att den medicinska expertisen inte anser enbart tillhörighet till visst yrke vara någon lämplig grund för särskilda regler för pensionsinträdet.

Utskottet

Inledning

De motioner utskottet behandlar i förevarande betänkande har anknytning direkt eller indirekt till den vid 1975 års riksmöte beslutade delpensionsreformen. Flera av de yrkanden som framställs i motionerna har tidigare prövats av riksdagen, bl. a. i samband med 1975 års pensionsreform och vid förra årets riksmöte. En utförlig redogörelse för det samlade regelsystem som riksdagen antog 1975 och som ger olika möjligheter att förlägga tidpunkten för pensioneringen till mellan 60 och 70 års ålder har lämnats i utskottets betänkande SfU 1975/76:21.

Kvalifikationsreglerna

För att komma i åtnjutande av delpension skall man som anställd ha haft pensionsgrundande inkomst inom ATP under minst 10 år efter 45 års ålder. Som ytterligare förutsättning gäller bl. a. att man minskar ned arbetstiden till i genomsnitt minst 17 timmar i veckan och att nedsättningen av arbetstiden inte får understiga genomsnittligt 5 timmar i veckan. Genom att rätten till delpension gjorts beroende av att den försäkrade haft anställningsinkomst i 10 år kan en egenföretagare normalt inte komma i åtnjutande av sådan pension.

Herrar Strömberg i Botkyrka och Ekinge anser att lagen om delpensionsförsäkring bör omfatta även egenföretagarna och yrkar i motionen 696 att riksdagen i skrivelse till regeringen skall begära förslag härom. Fru Wiggenfeldt m. fl. hävdar i motionen 1092 att den nu gällande kvalifikationstiden om 10 år med pensionsgrundande inkomst av anställning bör förkortas i de fall den försäkrade under nämnda tid haft pensionsgrundande inkomst såväl av anställning som i egenskap av egenföretagare. Herr Ringaby, som i likhet med herrar Strömberg i Botkyrka och Ekinge anser att egenföretagarna bör vara berättigade till delpension, begär i motionen 693 att deras möjligheter att få sådan pension prövas. Herr Ringaby vänder sig också bl. a. mot att rätten till delpension förutsätter en återstående arbetstid om minst 17 timmar i veckan och menar att det finns många andra möjligheter än en reguljär till ett visst lägsta timantal per vecka bestämd deltidstjänst att fylla ut en delpension till en acceptabel totalinkomst.

Delpensionsförsäkringen trädde i kraft samtidigt med att den lagstadgade pensionsåldern sänktes från 67 till 65 år, dvs. den 1 juli 1976. Bestämmelserna har således tillämpats i endast nio månader. Enligt utskottets mening är det rimligt att något avvakta erfarenheterna av en ny lagstiftning innan man vidtar ändringar i densamma. Utskottet har emellertid förståelse för de i motionerna framförda synpunkterna att kvalifikationsreglerna och särskilt den bestämmelse, enligt vilken rätten till delpension knutits till ett antal anställningsår med pensionsgrundande inkomst i vissa fall kan leda till

konsekvenser som från rättvisesynpunkt ter sig stötande för den som är eller tidigare varit egenföretagare. Utskottet vill erinra om att den lag om arbetsskadeförsäkring som träder i kraft den 1 juli i år enligt riksdagens beslut kommer att omfatta samtliga egenföretagare. Enligt utskottets mening bör det vara möjligt att även inom delpensioneringen skapa bestämmelser som i större utsträckning än de nu gällande tar hänsyn till egenföretagarnas intressen.

I den proposition som låg till grund för delpensionsreformen framhöll departementschefen att kvalifikationsreglerna för delpension tillhörde de bestämmelser som kunde behöva justeras sedan närmare erfarenheter vunnits vid den praktiska tillämpningen. Riksförsäkringsverket, som med biträde av en till verket knuten särskild pensionsdelegation har regeringens uppdrag att följa utvecklingen på delpensionsområdet och föreslå de justeringar i lagstiftningen som kan visa sig erforderliga, är – enligt vad utskottet erfarit – i färd med att göra en utvärdering av kvalifikationsreglerna för delpension. Verket har för sådant ändamål tillställt försäkringskassorna ett enkätformulär med begäran att kassorna skall redovisa sina erfarenheter av lagstiftningen. Härav framgår att den i motionerna aktualiserade frågan om egenföretagarnas delpensionering redan är föremål för uppmärksamhet, och riksdagen saknar enligt utskottets mening därför anledning att nu vidta någon åtgärd med anledning av motionerna 693, 696 och 1092. Utskottet avstyrker följaktligen bifall till dessa motioner.

En förutsättning för rätt till delpension är, som tidigare nämnts, att den försäkrade minskar sitt arbete som anställd med i genomsnitt minst 5 timmar i veckan och att han efter denna minskning arbetar genomsnittligt minst 17 timmar under samma tid.

Herr Persson i Karlstad m. fl. anser att personer som arbetar heltid men med sex månaders intervall bör kunna erhålla delpension och hemställer i motionen 96 att riksdagen hos regeringen begär författningsändring av sådant innehåll.

Delpensionsreformens syfte var att ge de försäkrade möjlighet till en mjukare övergång från arbete till pension genom en avtrappning av arbetsinsatsen under de sista yrkesverksamma åren. I delpensioneringens natur ligger således att delpensionen skall kombineras med någon form av deltidarbete. Riksförsäkringsverket har i cirkulärserie nr 6/1976 med anvisningar rörande delpensioneringen uttalat att som villkor för att delpensionsgrundande deltidarbete skall föreligga bör gälla att arbetet anordnas så, att arbetstagaren utför något arbete åtminstone varannan månad. Undantag från denna regel får dock enligt verket medges när det är motiverat av särskilda arbetsförhållanden i det enskilda fallet.

Utskottet anser inte att en delpensionering i den form som förordas i motionen 96 tillgodoser kravet på den successiva nedtrappning av arbetsinsatsen och den mjuka övergång från arbete till pension som är delpensionens syfte. Tvärtom anser utskottet att full arbetstid under vissa månader med

mellanliggande helt lediga perioder i många fall kan tänkas få en effekt rakt motsatt den med delpensionen avsedda. Det finns givetvis – som riks försäkringsverket påpekar – situationer när det av alldeles särskilda skäl, arbetsförhållanden och liknande, kan vara motiverat att göra mera betydande avsteg från principen att delpensionen skall vara förenad med deltidarbete. Sådana fall bör emellertid enligt utskottets mening lösas dispensvägen och inte genom generella föreskrifter. Utskottet avstyrker därför bifall till motionen 96.

Kompensationsnivån

Delpensionen skall i princip utgöra 65 % av det inkomstbortfall som uppstår vid övergång till delpension i förening med deltidarbete. Den disponibla inkomsten för en delpensionär motsvarar härigenom i normalfallen mellan 85 och 90 % av den inkomst den försäkrade hade då han arbetade heltid.

Motionärerna i motionen 461, herr Sivert Andersson i Stockholm m. fl., framhåller att de ekonomiska villkoren vid delpension är sämre än för den som uppbär förtidspension/sjukpenning i kombination med AGS. Enligt motionärernas mening är det angeläget att de hinder som finns för en nedtrappning inför pensioneringen undanröjs. I motionen begärs därför ett tillkännagivande att kompensationsgraden för delpensionen höjs så att den motsvarar minst 90 % av tidigare inkomst.

Utskottet har tidigare gett uttryck åt den uppfattningen att det är rimligt att något avvakta erfarenheterna av en ny lagstiftning innan man vidtar ändringar i densamma. Sedan delpensioneringen trädde i kraft den 1 juli 1976 och till och med den 18 februari 1977 utgör antalet delpensionsansökningar inte mindre än 23 369. Detta utgör knappast något stöd för motionärernas uppfattning att reglerna om delpension i sin nuvarande utformning skulle innebära något mera påtagligt hinder för dem som vill trappa ned sin arbetsinsats inför pensioneringen.

Som tidigare nämnts motsvarar med nuvarande regler den disponibla inkomsten för den som uppbär delpension jämte inkomst av deltidarbete i allmänhet 85–90 % av den inkomst vederbörande hade som heltidsarbetande. Detta måste inom ramen för en allmän försäkring anses utgöra en rimlig kompensationsnivå. Utskottet avstyrker därför bifall till motionen 461.

Tolkningsföreträde m. m.

Herr Werner m. fl. begär i motionen 698 att de anställdas fackliga organisationer skall ges tolkningsföreträde vid avgörandet av vilka arbeten som skall komma i fråga som deltidarbete i samband med delpension. Motionärerna anser också att delpension utan deltidarbete skall kunna

beviljas under förutsättning att den anställdes fackliga organisation gör en framställning därom, att inkomstbortfallet täcks med halv ersättning från A-kassa och att A-kassan kompenseras för sådant uttag med statligt bidrag.

En motion med samma innehåll prövades av riksdagen i samband med behandlingen av propositionen 1975:97 med förslag till bl. a. lag om delpensionsförsäkring. I samband därmed framhöll socialförsäkringsutskottet att delpensionsreformen byggde på förutsättningen att frågan om deltidarbete skulle lösas genom förhandlingar mellan parterna på arbetsmarknaden, att anpassning av arbetstid och arbetsuppgifter för äldre arbetstagare var en nödvändig förutsättning för en ändamålsenlig kombination av deltidarbete och delpension och att de lokala anpassningsgrupperna borde kunna utgöra en lämplig grund för ett samrådsförfarande om lämpliga deltidarbeten. Utskottet erinrade i sammanhanget också om att LO och flera av dess fackförbund i samband med remissbehandlingen av pensionskommitténs betänkande uttalat att utfallet av delpensionsreformen till mycket stor del var beroende av de fackliga organisationernas agerande och att de på alla sätt medverkade till att reformen förverkligades.

Genom medbestämmandelagen torde arbetstagsidan numera ha betydande möjligheter att genom förhandlingar påverka arbetsgivarparten när det gäller att avgöra om ett arbete skall komma i fråga som deltidarbete. Vad särskilt angår frågan om rätt att erhålla delpension utan deltidarbete vill utskottet hänvisa till vad utskottet ovan anfört med anledning av motionen 96 (jfr s. 6 och 7). Utskottet vill i sammanhanget erinra om att pensionskommittén i sitt betänkande Rörlig pensionsålder (SOU 1975:10) föreslog en regel av sådant innehåll men att förslaget rönt åtskillig kritik vid remissbehandlingen och därför inte togs med i regeringens proposition. Utskottet avstyrker med det anförda motionen 698, yrkandena 2 och 3.

Vad slutligen angår yrkandet 1 i sistnämnda motion om en kartläggning av vilka yrkesgrupper som på grund av tungt och påfrestande arbete och dålig arbetsmiljö bör åtnjuta en kollektiv pensionering med full pension har utskottet tidigare vid upprepade tillfällen uttalat att det knappast kan anses rimligt att i en allmän pensionslagstiftning prioritera hela yrkesgrupper med utgångspunkt i att gruppen har ett särskilt hårt eller pressande arbete, eftersom det är tveksamt om påfrestningarna drabbar så generellt att en särskild lagstiftning är motiverad. Denna uppfattning, som godtagits av riksdagen, har också besträvt av de resultat som framkommit vid överläggningar mellan pensionskommittén och specialister inom arbetsmedicin och åldersforskning och som redovisats i pensionskommitténs ovannämnda betänkande. Någon anledning för riksdagen att inta en annan ståndpunkt nu än tidigare föreligger inte, och utskottet avstyrker därför bifall till motionen 698 även i denna del.

Förtida uttag

Enligt bestämmelser som antogs av riksdagen i samband med delpensionsreformen 1975 kan en försäkrad, så snart han fyllt 60 år, begära eller återkalla uttag av hel eller halv ålderspension. Förtida uttag kan ske före pensionsåldersinträdet vid 65 år och uttaget kan också uppskjutas till 70 års ålder. Påslagsfaktorn vid uppskjutet uttag är 0,6 %, medan reduktionsfaktorn vid förtida uttag utgör 0,5 %.

Herr Gahrton uttalar i motionen 252 den meningen att reduceringen av ålderspensionen vid förtida uttag inte bör vara livsvarig utan anpassas så att reduktionen upphör då pensionären uppnår en situation som innebär att han totalt sett uppburit samma pensionsbelopp (bortsett från pensionsförändringar och inflationseffekter) som en jämnårig pensionär vilken inte gjort förtida uttag. Motionären begär en översyn av reduceringsreglerna. Också herr Ringaby tar upp en fråga om förtida pensionsuttag. Han hänvisar i motionen 692 till att den som gör förtida uttag fyra år före pensionsåldern får en 24 -procentig, livsvarig reduktion av sin pension och således får uppbära 76 % av full pension. Om vederbörande efter två år återkallar det förtida uttaget minskas fr. o. m. pensionsåldersinträdet den livsvariga pensionsreduktionen med 12 % och vederbörande erhåller alltså 88 % av full pension. Enligt motionärens mening bör i det angivna exemplet den försäkrade ha möjlighet att i efterhand få ersättning med belopp som motsvarar en årlig reduktion med 12 % för de två år då det förtida uttaget gällt. Motionären begär en utredning av frågan.

Det förtida uttaget torde numera som pensionsform ha begränsad betydelse till följd av de väsentligt förbättrade möjligheter att erhålla förtidspension som infördes av 1970 och 1972 års riksdagar men framför allt efter 1975 års delpensionsreform.

Reduktionen av pensionen vid förtida uttag är liksom ökningen vid uppskjutet uttag livsvarig och bygger i huvudsak på försäkringsmatematiska beräkningsgrunder. Principen är att värdet av de sammanlagda pensionsbelopp som den försäkrade uppbär i sin livstid skall bli detsamma oberoende av när han tar ut sin pension.

Utskottet har tidigare, med riksdagens godkännande, avstyrkt bifall till motionsyrkanden som inneburit avsteg från principen att reduktionsfaktorn vid förtida uttag skall vara livsvarig. Utskottet har därvid bl. a. återopat att en försäkrad genom det regelsystem för ökad rörlighet i pensionssystemet som gäller fr. o. m. den 1 juli 1976 har möjlighet att när som helst återkalla eller uppskjuta uttag av såväl hel som halv ålderspension och därigenom anpassa pensionens storlek efter det egna behovet vid varje särskild tidpunkt.

Enligt utskottets mening är det angeläget att reglerna om förtida uttag, som bygger på en schablon, är någorlunda lättillämpade. Ett bifall till motionerna kan enligt utskottets mening innebära en ökad belastning på försäkringens administration. På grund härav anser utskottet sig böra avstyrka bifall till motionerna 252 och 692.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *kvalifikationsreglerna* att riksdagen avslår motionerna 1976/77:96, 1976/77:693, 1976/77:696 och 1976/77:1092,
2. beträffande *kompensationsgraden* att riksdagen avslår motionen 1976/77:461,
3. beträffande *rätt för fackliga organisationer att avgöra vilka arbeten som skall komma i fråga som deltidsarbeten m. m.* att riksdagen avslår motionen 1976/77:698, yrkandena 2 och 3,
4. beträffande *generell sänkning av pensionsåldern för vissa yrkesgrupper* att riksdagen avslår motionen 1976/77:698, yrkandet 1,
5. beträffande *förtida uttag* att riksdagen avslår motionerna 1976/77:252 och 1976/77:692.

Stockholm den 29 mars 1977

På socialförsäkringsutskottets vägnar

SVEN ASPLING

Närvarande: herrar Aspling (s), Carlsson i Vikmanshyttan* (c), Ringaby (m), Augustsson (s), Magnusson i Nennesholm (c), Karlsson i Ronneby (s), fröken Bergström (fp), fru Håvik (s), herrar Marcusson (s), Åkerlind (m), Andersson i Nybro (c), Lindström (s), Andersson i Edsbro (c), Hörnlund* (c) och Nilsson i Norrköping* (s).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.